

Situācija un izaicinājumi krūmcidoniju audzēšanā

Dr.biol. Edīte Kaufmane

**Bulduru DK
14.02.2025.**

Esošā situācija

- Līdz 2023. gadam platības strauji pieauga (2023.g.: 800 ha), savukārt 2024. gadā vērojams samazinājums – **698 ha**, t.sk. **466 ha tiek audzēti bioloģiski** (pēc LAD datiem).
- Saimniecību platības ir ļoti dažādas – lielākajai daļai līdz 5 ha, lielākajiem- 20 un vairāk ha- daļai tas ir vienīgais bizness, pārsvarā – papildus vai kopā ar citiem augļiem/ogām un /vai pārstrādi
- Tie, kuriem ir savas glabātavas, paši pārstrādā un kam ir izdevies atrast pārstrādes produktu (sukādes, sīrups, sulas, biezenis...) noietu ārpus Latvijas, ir apmierināti, kaut norāda, ka tas prasa lielu darbu un arī ieguldījumus (dalība izstādēs, uc...).
- Kam ir nelielas platības, tie produktus realizē vietējā tirgū dažādi- caur lielveikalu tīkliem, arī internetā, caur paziņu loku, izmantojot sociālos tīklus to reklamēšanai, tirdziņos, dažādos pasākumos; bioloģiskie audzētāji – caur bio-produktu veikaliem, bet visi norāda uz lielu konkurenci un kampaņveidīgu noslodzi (rudens un periods līdz Jaunajam gadam - pārslogots, pēc tam produktu kustība neliela).
- Svaigu augļu tirgus Latvijā nav liels, kaut lielveikali pieprasa, taču tam nepieciešama kooperācija un **labā augļu kvalitāte**. Eksports - pārsvarā uz Poliju, bet tirgus nestabils. 2024. gadā šķirotus, labas kvalitātes augļus varēja pārdot par 1.10-1.60 EUR/kg, savukārt nešķirotus - tikai par 0.2 -0.5 EUR/kg. Sukāžu cena, atkarībā no ražotāja – 25-40 EUR/kg, sīrupa -6-10 EUR/litrā.
- **Ražība** krūmciidonijām dažādās saimniecībās, kam ir dažādas audzēšanas tehnoloģijas, stādīšanas attālumi, izmantotais stādmateriāls (šķirnes vai sēklaudži), ir ļoti atšķirīgas: no 2 līdz 10 t/ha.
- Lielākas ražas iegūtas salīdzinoši jaunos stādījumos, kas ierīkoti uz agrotekstila ar zālienu rindstarpās, no kvalitatīva stādmateriāla, t.sk. veģetatīvi vairotus šķirņu stādus, taču tādi stādījumi pārsvarā ir veidoti pēdējos 4-6 gados. Aptauja liecina, ka, pārejot uz kvalitatīviem stādījumiem ar atbilstošu kopšanu, krūmciidoniju ražas Latvijā pilnīgi reāli var sasniegt 8-10 t/ha.

Problēmas/izaicinājumi

- Ja ziemas-pavasara sezonā laika apstākļi ir bijuši labvēlīgi, tad krūmcidoniju augļu tirgus ir Latvijā ir pārpildīts. Līdz ar to **ar augļu realizāciju daudziem ir problēmas** – galvenokārt gan tiem, kam ir zema augļu kvalitāte. Priekšrocība bija tiem audzētājiem, kam ir savas glabātavas (saldētavas) un pārstrāde. Lielie audzētāji, piemēram, “Rāmkalni”, praktiski savu pārstrādi nodrošina ar saviem augļiem, paplašina stādījums ar kvalitatīvu šķirņu materiālu un ievēro labu to kopšanas praksi, līdz ar to ar katru gadu iepērk arvien mazāk vai neiepērk vispār.
- Šobrīd Polijas uzpircēji pārsvarā iepērk svaigus augļus, bet tur pieaug savu stādījumu platības un labas raža gados no Latvijas audzētājiem iepirks arvien mazāk vai “dempingos” cenas.
- Kopš 2019. gada svaigus augļus iepērk “Rimi” veikalu tīkls, bet prasa augstas kvalitātes augļus. Faktiski, ir pierādījies, ko vēl pirms dažiem gadiem audzētāji negribēja sadzirdēt - arī **krūmcidonijām ir svarīgs labs stādmateriāls (vislabāk šķirnes, nevis sēklaudži, kas dod neviendabīgus augļus, raža nav vācama vienlaicīgi, utt.), rūpīga kopšana**, lai iegūtu kvalitatīvus augļus un iespējami mazs darbs būtu jāiegulda šķirošanā. Tad arī iespējams saņemt labu samaksu par augļiem.
- Šobrīd Latvijā dominē samērā nekopti, aizauguši sēklaudžu stādījumi, no kuriem grūti iegūt labus augļus, līdz ar to nopietnas realizācijas grūtības, un daļa saimnieku no šīs kultūras ir atteikušies. Jo sevišķi tie, kuri cerēja, ka bez nopietna kopšanas darba varēs gūt lielu peļņu.
- Ir, protams, Latvijā krūmcidoniju stādījumi, kuros aug sēklaudži, bet, tie tiek rūpīgi kopti, neražīgie un sīkaugļu krūmi likvidēti un tiek iegūtas labas ražas. Taču labo un sīko augļu attiecība tomēr ir ap 50:50% un **lielu laiku un darbu aizņem šķirošana**. “Rāmkalni” saimnieks, kuram ir dažādi stādījumi, atzīst, ka raža svārstās no 1-9 t/ha un nākotnē plāno un iesaka citiem stādīt tikai šķirnes, izmantojot agrotekstila segumu apdobēs un zālāju rindstarpās, kas atvieglo kopšanu un ražas vākšanu.
- **Šķirņu stādmateriāla pieejamība**. DI bija izveidojusies veiksmīga sadarbība ar LVM Kalsnavas kokaudzētavu, kas šķirnes vairoja in vitro un nodrošināja pieprasījumu Latvijā. Diemžēl 2024. gadā tas tika pārtraukts. Šobrīd ir panākta vienošanās par pavairošanas turpināšanu, “Silavas” institūta zinātnieki veikuši materiāla ievadi in vitro, lai varētu turpināt pavairošanu.

2023., 2024. gg. reģistrācijai Latvijā iesniegtas un AVS testu iziet 3 ražīgas šķirnes ar lieliem, kvalitatīviem augļiem

Vairāk info 2023., 2024, gg. gada žurnālos «Profesionālajā Dārzkopībā»:
https://fruittechcentre.eu/lv/profesionala_darzkopiba

Par šīm šķirnēm nav ilggadīgu novērojumu komercdārzos, bet ir iestādīti 2-3 vietās Latvijā pārbaudei, kur uzrāda labus rezultātus. Ir uzsākta pavairošana. Stādi varētu nonākt tirdzniecībā 2026. gada rudenī.

Nākotnes redzējums

- **Kvalitatīvu stādījumu ierīkošana** un atbilstošu kopšanas, novākšanas un uzglabāšanas **tehnoloģiju izmantošana**, nekvalitatīvo stādījumu pakāpeniska nomaiņa;
- **kooperācija** svaigu augļu realizācijai lielveikalu tīklos un arī Polijas tirgū (līdz šim ar to galīgi nav veicies, arī krūmcidoniju audzētāju apvienības (KAABL), kas daļēji veica kooperatīva funkciju, darbība apsīkusi, jo audzētāji katrs mēģina realizēt, kur var...);
- **jaunu pārstrādes produktu ražošana**, ieviešana tirgū;
- **apvienošana ar lauku tūrismu** (daļai saimniecību šajā jomā veicas labi);
- svaigu augļu un pārstrādes produktu **eksporta tirgu meklējumi** (bez tā neiztikt...)

